

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра підприємництва і права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри підприємництва і
права, д.е.н., професор

Х. З. Махмудов

“28” серпня 2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Правознавство»

Освітньо-професійна програма	«Екологія»
Спеціальність	101 «Екологія»
Галузь знань	10 «Природничі науки»

Робоча програма з дисципліни «Правознавство» для здобувачів вищої освіти за ОПШ «Екологія» спеціальності «Екологія».

Мова викладання державна.

Розробники:

Шведенко П.Ю., старший викладач кафедри підприємництва і права, кандидат юридичних наук.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри підприємництва і права

Протокол від “28” серпня 2016 року № 1.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради за спеціальністю «Екологія» “29” серпня 2016 року, протокол № 1.

Голова (Шокало Н.С.)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів	3
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова
Рік навчання (курс)	1
Семестр	1
Лекції (годин)	18
Практичні (годин)	12
Самостійна робота (годин)	60
Вид підсумкового контролю	Іспит

2. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни «Правознавство» є досягнуті результати навчально-пізнавальної діяльності при формуванні відповідних компетентностей при вивченні предметів у загальноосвітніх навчальних закладах «Правознавство» (рівень стандарту / академічний рівень; профільний рівень) (за програмами до вересня 2018 року) або «Громадянська освіта (інтегрований курс)» і «Правознавство» (профільний рівень) (за програмами з вересня 2018 року).

3. Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: надати студентам широких теоретичних і практичних правових знань, засвоїти найважливіші положення провідних галузей права України, сформувати у студентів правову свідомість та правову культуру.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення широкої законодавчої бази правових відносин в Україні, з'ясування взаємозв'язку норм різних галузей права України (конституційне, цивільне, сімейне, трудове, екологічне, земельне, фінансове, кримінальне) та їх вплив на суспільно-економічну діяльність у країні в цілому; формування вміння застосовувати набуті теоретичні знання в практичній діяльності (скласти договір, статут, написати претензійний лист, позовну заяву в суд); формування навичок самостійного аналізу законодавчих актів, локальних нормативних документів, які стосуються правового забезпечення діяльності в різних сферах політичного та соціально-економічного життя суспільства; формування у студентів комплексних правових знань для підготовки навичок, потрібних у фаховій діяльності.

Компетентність:

знання:

- основні поняття курсу: право, галузь права, правове регулювання суспільних відносин, конституція, органи влади та місцевого самоврядування, референдум, народовладдя, цивільна право- і дієздатність, юридична особа, фізична особа, цивільно-правовий договір, спадкування, сім'я, шлюб, опіка, піклування, колективний договір, трудовий договір, матеріальна відповідальність, робочий час, час відпочинку, зона надзвичайної екологічної ситуації, природо-ресурсне право, природоохоронне право, категорії земель, землекористування, оренда землі, податок, бюджет, банк, кредит, злочин, склад злочину, амністія, помилування, співучасть, неосудність, кримінальна відповідальність;
- теоретичних основ базових галузей права України;
- закономірності розвитку суспільних відносин в правовій сфері, права, свободи та обов'язки людини і громадянина, які закріплені Конституцією України;
- основ цивільно-правового регулювання майнових відносин;
- порядку реалізації прав та обов'язків членів сім'ї та врегулювання відносин між ними;
- змісту колективного договору, трудового договору та порядку реалізації трудових прав відносин;
- засади охорони навколишнього природного середовища та реалізацію громадянами прав на землю і користування нею;
- порядок функціонування фінансової, у тому числі бюджетної, системи, прав відносини в банківській сфері, зміст оподаткування;
- складу злочину та правових наслідків за злочинні дії.

вміння:

- аналізувати нормативно-правові акти;
- розробити окремі види правових документів (звернення громадян (скарга, клопотання, пропозиція), цивільний позов, трудовий договір (контракт), договір (угода));
- здійснювати аналіз окремих видів правових документів (трудовий договір (контракт), договір оренди землі, договір банківського кредиту);
- визначати характер правовідносин та їх об'єктно-суб'єктний склад;
- розв'язувати юридичні ситуаційні завдання.

способи мислення:

- формування суджень – форми відображення об'єктивної дійсності, яка полягає у ствердженнях наявності або відсутності ознак, властивостей або відносин у правовідносинах;
- пропонування міркувань – низки пов'язаних суджень, спрямованих на те, щоб з'ясувати істинність якої-небудь думки у сфері правовідносин, доведення її або заперечення;
- створення умовиводів – виведення з одного або декількох суджень щодо певних правовідносин;
- генерування понять – пізнання сутності предметів і явищ у межах правовідносин в їх істотних зв'язках, узагальнення їх істотних ознак.

професійні, світоглядні і громадянські якості:

- здатність використовувати знання, вміння та навички для теоретичного та практичного освоєння проблем і перспектив розвитку правознавства та планувати, організувати, реалізувати, презентувати відповідні наукові дослідження;
- ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики права України;
- ґрунтовні знання класичного та сучасного наукового інструментарію дослідження соціально-економічних явищ та процесів у різних галузях права;
- здатність організувати та проводити аналітичні дослідження, використовуючи сучасну методологію та інформаційні технології;
- здатність застосовувати одержані знання з різних галузей права для формулювання нових теоретичних трактувань і положень, практичних адресних рекомендацій і пропозицій;
- здатність виявляти та розуміти причинно-наслідкові зв'язки між протиправними діями та їх шкідливими наслідками у сфері суспільних відносин, ідентифікувати та оцінювати фактори впливу;
- ґрунтовні знання особливостей, інструментарію, новітніх тенденцій розвитку правової думки та юридичної практики.

морально-етичні цінності:

- сформулювати уявлення про моральні цінності людини;
- здатність висловлювати своє судження про роль і значущість моральних цінностей у житті людини;
- формувати вміння аналізувати мотиви та вчинки людей, моделювати та розв'язувати ситуації, пов'язані з виконанням обов'язків у колективі;
- розвивати почуття відповідальності за свій вибір та наслідки вчинків;
- виховувати самостійність, волю, моральність.

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Основи теорії права і держави

Тема 2. Конституційне право України

Тема 3. Адміністративне право

Тема 4. Цивільне право

Тема 5. Трудове право

Тема 6. Аграрне, земельне та екологічне право

Тема 7. Кримінальне право

Тема 8. Судові та правоохоронні органи України

Тема 9. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ

5. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назва теми				
		л	п	с.р.
Тема 1. Основи теорії права і держави	10	2	2	6
Тема 2. Конституційне право України	10	2	2	6
Тема 3. Адміністративне право	10	2	-	8
Тема 4. Цивільне право	10	2	2	6
Тема 5. Трудове право	10	2	2	6
Тема 6. Аграрне, земельне та екологічне право	10	2	2	6
Тема 7. Кримінальне право	10	2	2	6
Тема 8. Судові та правоохоронні органи України	10	2	-	8
Тема 9. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	10	2	-	8
в т.ч. індивідуальне завдання: контрольна робота	-	-	-	-
Усього годин	90	18	12	60

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		денна форма
1	Тема 1. Основи теорії права і держави	2
2	Тема 2. Конституційне право України	2
3	Тема 3. Адміністративне право	-
4	Тема 4. Цивільне право	2
5	Тема 5. Трудове право	2
6	Тема 6. Аграрне, земельне та екологічне право	2
7	Тема 7. Кримінальне право	2
8	Тема 8. Судові та правоохоронні органи України	-
9	Тема 9. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	-
	Разом	12

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Основи теорії права і держави	6
2	Тема 2. Конституційне право України	6
3	Тема 3. Адміністративне право	8
4	Тема 4. Цивільне право	6
5	Тема 5. Трудове право	6
6	Тема 6. Аграрне, земельне та екологічне право	6
7	Тема 7. Кримінальне право	6
8	Тема 8. Судові та правоохоронні органи України	8
9	Тема 9. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	8
	в т.ч. контрольна робота	-
	Разом	60

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти направлена на закріплення теоретичного матеріалу та практичних навичок. Реалізація даного напрямку роботи передбачається шляхом

виконання індивідуалізованого навчального завдання, яке виконується самостійно здобувачем вищої освіти в позааудиторний час – контрольної роботи.

8. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання, форми поточного і підсумкового контролю

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним рівня вище межі незадовільного навчання.

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання для поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1) розв'язування тестів по темам оцінюються як:

– при максимальній кількості 2 бали: 0,5 бали за 25 %, 1 бал за 50 %, 1,5 бали за 75 %, 2 бали за 100 % правильних відповідей;

– при максимальній кількості 4 бали: 1 бал за 25 %, 2 бали за 50 %, 3 бали за 75 %, 4 бали за 100 % правильних відповідей.

2) виконання вправ на практичних заняттях:

– при максимальній кількості 5 балів: 1-2 бали – слабка активність на занятті, відсутність самостійного опрацювання матеріалу практичного заняття; 3-4 бали – середня активність, самостійне виконання (участь у виконанні) одного з практичних завдань; 5 балів – висока активність на занятті виконання всіх практичних завдань;

– при максимальній кількості 6 балів: 1-2 бали – слабка активність на занятті, відсутність самостійного опрацювання матеріалу практичного заняття; 3-4 балів – середня активність, самостійне виконання (участь у виконанні) одного з практичних завдань; 5-6 балів – висока активність на занятті виконання всіх практичних завдань;

– при максимальній кількості 7 балів: 1-2 бали – слабка активність на занятті, відсутність самостійного опрацювання матеріалу практичного заняття; 3-5 балів – середня активність, самостійне виконання (участь у виконанні) одного з практичних завдань; 6-7 балів – висока активність на занятті виконання всіх практичних завдань;

3) виконання завдань самостійної роботи:

– при максимальній кількості 3 бали: 0,5 бали за 15 %, 1 бал за 30 %, 1,5 бали за 45 %, 2 бали за 60 %, 2,5 бали за 75 %, 3 бали за 100 % правильних відповідей у письмово виконаній та зданій на перевірку роботі;

– при максимальній кількості 5 балів: 1 бал за 20 %, 2 бали за 40 %, 3 бали за 60 %, 4 бали за 80 %, 5 балів за 100 % правильних відповідей у письмово виконаній та зданій на перевірку роботи;

– при максимальній кількості 6 балів: 1 бал за 10 %, 2 бали за 20 %, 3 бали за 35 %, 4 бали за 50 %, 5 балів за 75 %, 6 бали за 100 % правильних відповідей у письмово виконаній та зданій на перевірку роботи.

4) написання реферату:

4 бали – реферат повністю відповідає вимогам, при виконання здобувач вищої освіти виявив творчість, самостійність та науковий підхід;

3 бали – реферат відповідає вимогам, але не містить елементів науковості;

2 бали – реферат підготовлено на визначену тему, але містить значні недоліки у змісті та оформленні;

1 бал – реферат частково відповідає вимогам, але не містить елементів самостійності.

5) підготовка доповіді конференції

5 балів – в повному обсязі володіє матеріалом з обраної теми, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває тему дослідження, використовуючи при цьому наукову літературу, немає недоліків щодо оформлення;

4 бали – в повному обсязі володіє матеріалом з обраної теми, вільно самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває тему дослідження, використовуючи при цьому наукову літературу, має незначні недоліки щодо оформлення;

3 бали – достатньо повно володіє обраною темою, обґрунтовано її викладає, в основному розкриває зміст, використовуючи при цьому навчальну та частково наукову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Оформлення в цілому відповідає

вимогам;

2 бали – не в повному обсязі володіє обраною темою. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) її викладає, недостатньо розкриває зміст, допускаючи при цьому суттєві неточності, є суттєві недоліки в оформленні;

1 бал – частково володіє матеріалами з обраної теми, не в змозі викласти зміст доповіді у тезах, допускаючи при цьому суттєві помилки. Недотримані правила оформлення.

Форма проведення підсумкового контролю згідно робочого та навчального плану – іспит.

Екзаменаційний білет для здобувачів вищої освіти складається з 3 теоретичних питань (оцінюються 5 балів кожне) та ситуації (оцінюється у 5 балів).

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач вищої освіти на іспиті – 20.

Критерії оцінювання ситуації у екзаменаційному білеті

5 балів ставиться за умови, що здобувач вищої освіти дав повну відповідь на поставлені питання із посиланням на чинне законодавство, вміє диференціювати знання, повно аналізувати і оцінювати факти, прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень.

4 балів ставиться за умови, що здобувач вищої освіти дав відповідь на всі питання, але ним допущені окремі неточності при застосуванні правил та методів у конкретних ситуаціях.

3 балів ставиться в тих випадках, коли здобувач вищої освіти дав неповні відповіді на поставлені питання, недостатньо проаналізував і оцінив факти або події, знайшов підтвердження своїх думок у чинному законодавстві, але невірно розтлумачив.

1-2 бали ставиться тоді, коли дані неправильні відповіді на поставлені питання, здобувач вищої освіти не володіє методикою вирішення правової ситуації.

0 балів ставиться тоді, коли відповіді відсутні.

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи					Разом по темі
	виконання вправ на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи*	розв'язування тестів **	написання рефератів** *	підготовка доповіді конференції ****	
Тема 1. Основи теорії права і держави	5	5	2	4	5	12
Тема 2. Конституційне право України	5	5	2	4	5	12
Тема 3. Адміністративне право	×	6	2	4	5	8
Тема 4. Цивільне право	5	5	2	4	5	12
Тема 5. Трудове право	5	5	2	4	5	12
Тема 6. Аграрне, земельне та екологічне право	5	5	2	4	5	12
Тема 7. Кримінальне право	5	5	2	4	5	12
Тема 8. Судові та правоохоронні органи України	×	6	2	4	5	8
Тема 9. Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ	5	5	2	4	5	12
Разом						100

* Перевірка засвоєння теоретичних питань та завдань, що виносилися на самостійну роботу, здійснюється шляхом перевірки виконаних письмово робіт.

** Тестові завдання з теми 3 виконуються на практичному занятті теми 4, з теми 8 – на практичному занятті теми 9;

*** Здобувачу вищої освіти дозволяється (не обов'язковий вид роботи) підготувати один реферат за вивчення усієї дисципліни з будь-якої теми.

**** Здобувачу вищої освіти дозволяється (не обов'язковий вид роботи) підготувати одну доповідь на конференцію з будь-якої теми дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Ведерніков Ю. А., Грекул В. С. Теорія держави та права: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2005. 224 с.
2. Логвинова М., Кафарський В. Основи правознавства / за ред. В. П. Нагребельного. Київ : ЦУЛ, 2005. 568 с.
3. Основи правознавства: навч. посіб. / Негодченко О. В. та ін. Київ : ЦУЛ, 2005. 416 с.
4. Основи правознавства України: навч. посіб. для підгот. бакалаврів у ВНЗ II-IV рівнів акредитації М-ва аграр. політики України / Каркач П. М., Головка В. О., Барановський Д. І. та ін. Харків : Еспада, 2008. 338 с.
5. Правознавство: підручник / Берлач А. І. та ін. ; за ред. В. В. Копейчиков, А. М. Колодій. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 792 с.

Допоміжні

6. Кириченко В.М. Правознавство: Модульний курс. Київ: Центр учбової літератури, 2007. 328 с. URL:
[https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=2ahUKEwj5_qDv6fDkAhUrIIsKHRzSAf8QFjAGegQIBxAC&url=http%3A%2F%2Flibrary.nlu.edu.ua%2FPOLN_TEXT%2FUL%2F36-Pravoznavstvo\(MK\)-Kirichenko.pdf&usg=AOvVaw0fBK_f1Bh4EiUh7PdwXJRd](https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=7&ved=2ahUKEwj5_qDv6fDkAhUrIIsKHRzSAf8QFjAGegQIBxAC&url=http%3A%2F%2Flibrary.nlu.edu.ua%2FPOLN_TEXT%2FUL%2F36-Pravoznavstvo(MK)-Kirichenko.pdf&usg=AOvVaw0fBK_f1Bh4EiUh7PdwXJRd) (дата звернення: 28.08.2019)
7. Основи правознавства: навчальний посібник / За заг. ред. Венедіктової І.В., Кагановської Т.Є. Харків, 2007. 349 с. URL:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=2ahUKEwj5_qDv6fDkAhUrIIsKHRzSAf8QFjAAegQIABAC&url=http%3A%2F%2Fjurfak.univer.kharkov.ua%2Fabiturientu%2Fab_posibnyk.pdf&usg=AOvVaw0582RRB8u7a3gZNNiwwHEW (дата звернення: 28.08.2019)
8. Правознавство : навч. посіб. / О. Д. Гринь, О. І. Донченко. Одеса: Фенікс, 2016. 206 с. URL:
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&ved=2ahUKEwj5_qDv6fDkAhUrIIsKHRzSAf8QFjADegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Fliber.onu.edu.ua%2Fpdf%2Fdonchenko_posib.pdf&usg=AOvVaw2efRqYcsPWAUhoIPwwirjM (дата звернення: 28.08.2019)
9. Правознавство: Навчальний посібник / За заг. ред. С.М. Тимченка, Т.О. Коломоєць Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2007. 588 с. URL:
<http://radnuk.info/pidrychnuku/pravoznavstvo/485-2010-11-14-12-05-24.html> (дата звернення: 28.08.2019)

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://rada.gov.ua>
2. Сайт бібліотеки Вернадського (рубрика «Наукова періодика») <http://nbuv.gov.ua/portal>